

(2) *Sanctuaris.*] Itā, opinor, vocat *συνεία*, *monasteria*. Sic cap. 5 : « Quæ etiam illic vacans in sanctuariis. »

(3) *Architria.*] An intelligit cellulas? In Vita sancti Antonii cap. 53, habes *archisterium*, de interiore et primaria Antonii cella.

(4) *Aquam in faciem ejus misit.*] Affusa aqua frigida exanimati ad se redibant. Unde proverbium, *Aquam aspergere*, id est, animos addere. Mox in Vita Euphrosynæ, cap. 15 : « Jaciavit in faciem ejus aquam. »

(5) *Et septimanam meam complevero.*] Inde occur-

runt apud varios scriptores *hebdomadarii* seu *septimanarii*. Vide Onomasticon.

(6) *Solarium verbum.*] Ergo plura erant in una domo solaria, id est tabulata. Alias *solarium*, id est suprema contignatio soli exposita, unum tantum erat.

(7) *Priores seniores.*] Mox, cap. 27 et 30 *seniores seniores*. Sæpe occurrunt *seniores* tam inter viros quam inter mulieres, in his Vitis.

(8) *Patienti.*] Id est, *mergumma*. Clarum est cap. 25.

JANUARI I.

VITA SANCTÆ EUPHROSYNÆ (1), VIRGINIS.

AUCTORE INCERTO.

CAPUT PRIMUM. — 363 Fuit vir in Alexandria nomine Paphnutius (2), honorabilis omnibus, et custodiens mandata Dei. Hic accepit conjugem dignam generis sui, et ipsam honestis moribus plenam, sed sterilis non pariebat. Vir autem ejus nimis fluctuans, eo quod non haberet cui omnes facultates dimitteret, ut post obitum suum bene et congrue suam substantiam gubernaret, indigentibus non cessabat ministrare nocte et die, ecclesiisque adhærens, jejuniis et orationibus orans et petens a Deo dari sibi filium. Similiter et uxor ejus doloribus afficiebatur maxime, videns virum suum fluctuantem nimium, nullam et ipsa etiam pecuniam erogans pauperibus et in oratoriis, potius adimplere desiderium suum. Similiter autem et vir ejus circumiens quærebat invenire aliquem hominem dignum Deo, qui posset precibus suis effectum desiderii ejus perficere. Et ita perambulavit in monasterio, in quo ejusdem monasterii patrem magnum dicebant apud Deum. Illicque ingressus, et nullam pecuniam offerens, multam etiam fiduciam ab abbate et universis fratribus consecutus est.

CAP. II. — Post multum vero temporis indicavit abbati causam desiderii sui : qui compatiens illi, postulavit a Domino dari illi fructum ventris ; et amborum orationes exaudiens Deus, largitur unicam filiam. Videns autem Paphnutius abbatis conversationem, nunquam a monasterio recedebat. Unde et conjugem suam introduxit, ut benediceretur ab abbate et a fratribus. Tollens autem infantulam a lacte, et facta annorum septem baptizata est, imposueruntque illi nomen Euphrosynam. Gaudebant autem super illam parentes ejus, quia erat accepta Deo, et pulchra facie.

CAP. III. — Facta autem annorum duodecim, mater ejus migravit de hoc sæculo. Remansit autem pater ejus, erudiens eam litteris et lectionibus, ceteraque hujus mundi sapientia. Puella vero tantam excipiens disciplinam, ita ut miraretur pater illius prudentiam. Opinio autem ejus peragravit totam oi-

vitatem, et de sapientia ejus et de doctrina, et qua erat pulchra nimis, et composita vultu et animo. Multos autem excitavit ad accipiendum eam filiis suis, et multis decertantibus cum patre ejus, pervenire ad finem non poterant, sed tamen ipse dicebat : Domini voluntas fiat. Unus autem exsuperans omnes in honore et divitiis, accessit patrem illius, et postulabat ab eo ut daret filiam ejus filio suo in matrimonio, et concessit.

CAP. IV. — Post multum vero temporis accipiens eam Paphnutius, cum esset annorum octodecim, abiit in monasterium cum ea, in quo consueverat, multamque iterum pecuniam largitus est ad necessaria fratrum. Dixitque abbati : Fructum orationum tuarum adduxi tibi, ut ores pro ea ; quia jam ad nuptias eam tradere volo. Jussit autem abbas eam introduci in xenodochia monasterii, locutusque est cum ea, et benedicens exhortatus est eam de castitate, et humilitate, et patientia timoris Domini : faciens ibi tres dies, aurem ponebat quotidie ad psalmos, et videns singulorum conversationem et spirituale propositum, mirabatur eorum vitam, dicens : Beati sunt viri isti, qui et in hoc sæculo similes angelis, et post hæc vitam æternam consequuntur. Et cepit cor ejus esse sollicitum in zelo timoris Dei.

CAP. V. — Post tres autem dies dixit Paphnutius ad abbatem : Veni, Pater, ut salutes te ancilla tua, et ora pro ea, quia ambulare voluimus in civitatem. Cum autem venisset abbas, projecit se puella ad pedes ejus, dicens : Obsecro te, Pater, ora pro me, ut liberetur Deus animam meam. Extendensque manum suam benedixit eam, dicens : Deus, qui cognoscis hominem estoque nascatur, 364 tu hujus ancillæ curam habere digneris, ut mereatur perire et consortium habere in regno celorum. Et commendantes seni, abierunt in civitatem : pater vero illius si aliquando inveniebat monachum, hunc adducebat ad domum suam, rogans ut oraret pro ea. Una autem die anniversaria, quando ordinatus est

abbas monasterii, de quo supra diximus, misit abbas unum e fratribus ad Paphnutium, ut invitaret eum ad solemnitatem abbatis: qui abiens in domum ejus, requisivit eum. Pueri autem dixerunt ei: Processit.

CAP. VI. — Audiens vero Euphrosyna, et advocans illum fratrem, cepit eum interrogare: Dic mihi pro charitate, domine mi frater, quantum fratres estis in monasterio. At ille dixit: Trecenti quinquaginta duo. Dixit ei puella: Qui voluerit venire illic ad conversionem, suscipit illum abbas vester? Respondit ei: Etiam cum multo gaudio suscipit illum, maxime propter vocem Domini, qui dixit: Qui venit ad me, non ejectionem foras (Joan. vi). Dicit ei Euphrosyna: Omnes in ecclesia vestra psallitis, et æqualiter jejunatis? Dicit ei monachus ille: Communiter quidem psallimus, jejunia vero unusquisque quomodo vult, aut quantum valet, ut non fiat contumax voluntatis conversatio, sed proprii arbitrii et spontanea voluntate. Omnem ergo perscrutans monachorum conversationem, dixit ad monachum: Volebam abire, et pervenire ad hujusmodi inenarrabilem vitam; sed timeo inobediens esse patri meo, quia pro vana et caduca hujus sæculi substantia cupit me tradere viro. Dicit ei monachus: Soror, non permittas ut polluat homo corpus tuum, et tradas talem pulchritudinem pati opprobrium, sed desponsa te Christo, qui tibi potest pro ipsis omnibus transeuntibus dare regnum cælorum, et consortium angelorum. Occulte autem exitum, vade ad monasterium, mutato habitu sæculari indue vestem monachilem, ut possis evadere. Quæ cum hæc audisset, placuit illi, et dixit ad eum: Et quis me habet tondere? Nolebat a laico tonderi, qui non servat fidem. Dicit ei monachus ille: Ecce pater tuus veniet mecum ad monasterium, et faciet ibi tres dies vel quatuor. Tu autem adduc unum de monachis, et quomodo voles, occurret tibi cum magno gaudio.

CAP. VII. — Hæc et his similia illo dicente ad Euphrosynam, venit Paphnutius, et videns monachum, interrogavit eum, dicens: Quid ad nos fastidium sumpsisti, domine? Et dixit ad eum: Anniversaria dies est monasterii, misit me abbas ut venias et accipias benedictionem. Gavisus est autem Paphnutius, ingressusque cum eo in naviculam, abierunt in monasterium. Cum autem esset ibi, mittens Euphrosynam unum famulum fidelissimum, dixit: Vade in monasterium Theodosii, ingressusque ecclesiam, monachum quem ibi inveneris adduc tecum. Misericordia autem Dei ecce quidam monachus veniebat de monasterio, vendens quæ secum habebat. Et videns eum puer, rogavit eum ut veniret ad Euphrosynam. Qui cum venisset, videns eum puella, surgens salutavit eum, dicens: Ora pro me, Pater; et orans benedixit eam, et sedit. Dixit autem Euphrosyna: Domine mi, ego habeo patrem Christianum et servum Dei, possessorem substantiæ nimis; habuitque uxorem quam me genuit, quæ jam transivit de hac vita. Vult autem pater meus pro omnibus rebus suis tradere me sæculo huic iniquo, et ego nolo inquinari in eo, sed ti-

meo inobediens esse patri meo, et quid sciam nescio. Totam enim noctem absque somno transivi, postulans Deum ut ostenderet animæ meæ misericordiam suam; et mane facto, placuit mihi mittere in ecclesiam, et adducere unum fratrem, ut audirem ab ipso verbum salutis, et quid facere debeam. Postulo autem te, Pater, pro mercede animæ tuæ, scio quia a Deo missus es, doce me quæ Dei sunt. Dicit ei senior: Dominus dicit: Si quis non abrenuntiaverit patrem, et matrem, et fratres, et filios, insuper et propriam animam, non potest meus esse discipulus (Lucæ xiv). Ego tibi plus dicere nescio. Tamen si potes ferre tentamenta carnis, relinque omnia, et fuge facultates patris tui, quæ multos inveniunt hæredes. Ecce ptochia (3), hierocomia (4), xenodochia, monasteria, viduæ, pupilli, peregrini, infirmi, captivi, ubi voluerit et placuerit patri tuo, relinquet tu sola, ne perdas animam tuam. Dicit ei puella: Confido in Deum et orationibus tuis, quia laborare habeo pro anima mea, Deo auxiliante. Dicit ei senex: Talia desideria a firmitate non decidentur; modo enim est tempus poenitentiae. Dicit ei Euphrosyna: Et ideo te fatigavi, ut impleas desiderium meum; et facta oratione benedicas me, et abscidas comam capitis mei. Et exurgens senior, facta oratione abscidit comam capitis ejus, induitque eam tunicam schematis (5), et orans pro ea dixit: Deus qui liberavit omnes sanctos suos, ipse custodiat te ab omni malo. Et hæc dicens senex, discessit ab ea, et ambulabat in via sua gaudens.

CAP. VIII. — Euphrosyna vero cogitans in semetipsa dixit: Si ambulavero in monasterio puellarum, pater meus requirens inveniet me, et violenter trahet me inde propter sponsum meum. Proinde pergam ad monasterium virorum, ubi nullus suspiciet me esse. Et hæc dicens projecit vestem muliebrem, induitque se virilem, et sero facto exivit de domo sua, accipiens secum quingentos solidos, et abscondit se in aliquo loco per totam noctem. Mane autem facto, venit pater ejus in civitatem; volente autem Deo, statim in ecclesia ambulavit. Euphrosyna igitur pervenit ad monasterium illud, ubi et pater ejus erat notissimus, et nuntiavit per vestiarius abbati, dicens: Eunuchus quidam de palatio veniens, ante ostium stat, cupiens loqui tecum. Egresso autem abbate, projecit se Euphrosyna in terra, et facta orationis sederunt. Dicit ei senex: Quid est quod huc venisti, fili? Dicit ei Euphrosyna: Ego quidem de palatio fui eunuchus, et desiderium habui semper conversationem monachorum, et civitas nostra nunc vade habet hoc studium conversationis. Notum autem factum est mihi de bona vestra conversatione, et cupio habitare vobiscum. Habes enim et possessiones multas, et si dominus dederit requiem, adducto eas hæc. Dicit ei senex: Bene venisti, fili: ecce monasterium; si placet, habita nobiscum. Et dicit ei senex ille: Quod est nomen tuum? Dicit ei: Smaragdus. Dicit ei abbas: Juvenis es, non potes solus sedere, opus est tibi habere magistrum, ut dicas regulam et conversatio-

nem monachorum. Qui dixit abbati : Sicut jubes, domine mi, sic facio. Et protulit quingentos solidos in manu abbatis, dicens : Accipe interim istos, et si videro quia possim sufferre hic, venient et illa reliqua. Vocavit abbas unum fratrem, nomine Agapitum, virum sanctum, et impassibilem, tradidit in manus ejus Smaragdum, dicens : Amodo hic erit filius tuus et discipulus ; talem eum consigna, ut exsuperet magistrum. Et flexis genibus, facta oratione, consignavit eum. Et respondentibus omnibus Amen, suscepit eum Agapitus in cellam suam. Et quia habebat vultum decorum Smaragdus, dum veniebat in ecclesiam ad deprecandum Deum, multos diabolus incitabat adversus decorem vultus illius per malas cogitationes, ita ut omnes molesti essent abbati, qui talem pulchritudinem introduxisset in monasterium. Abbas autem hæc audiens, vocavit Smaragdum, et dixit ei : Pulchra est facies, fili, infirmis fratribus ; volo autem ut sedeas solus in cella tua, et ibi psallas, et ibi manduces, non tamen egressurum te inde alicubi. Et præcepit Agapito ut præpararet cellam solitariam, et in ea degeret Smaragdus. Fecit autem Agapitus omnia quæ sibi a Patre monasterii fuerant imperata, et introduxit Smaragdum in cellam solitariam, et erat ibi orationibus vacans, jejunisque et vigiliis nocte ac die operam dabat, serviens Domino in simplicitate cordis, ita ut miraretur prædictus frater, qui eum susceperat, et omnibus fratribus retulit ejus constantiam, et omnes collaudabant Deum, qui in infirmitate talia operatur.

CAP. IX. — Paphnutius autem pater illius, cum reversus esset domi, festinus ingressus est cubiculum, in quo filia ejus manere solita erat, et non inventa, tristis mœrensque effectus cœpit perquirere anxius servos et ancillas quid de Euphrosyna actum esset. Pueris autem dicentibus : Quia nocte vidimus eam, mane autem non comparuit. Et putavimus quod pater illius infantuli qui eam desponsaverat, venerit et tulerit eam. Et misit servos suos ad domum illius, et non invenerunt eam. Audiens sponsus illius et pater ejus, contristati sunt valde, et venientes ad Paphnutium, invenerunt eum vehementer afflictum, jacentem in terra, et dixerunt ei : Forsitan aliquis seduxit eam, et fugit cum illa. Statimque servi illius cum equis per totam Alexandriam missi sunt. Erant autem ibi et naves, intrantesque in eas requirebant per vim. Et scrutantes monasteria puellarum, eremos, et speluncas, per domos amicorum et vicinorum ; et non reperta, tanquam mortuam lugebant eam, socer nuntum, sponsus sponsam flebat ; pater filiam lugens, dicebat : Heu ! heu ! filia dulcissima ! heu me ! oculorum meorum consolatio mea ! Quis meam invasit facultatem ? quis meam possessionem sparsit ? quis vineam meam siccavit ? quis meam lucernam exstinxit ? quis spem meam fraudavit ? quis pulchritudinem filiae meae violavit ? quis putas lupus agnam meam dissipavit ? qualis locus talem vultum tetigit ? qualis pelagus captivam ducit illam imperialem faciem ? Illa generositatis constitutio, illa malorum consolatrix, illa

laborantium requies, gementium portus erat. Terra, terra, nec celes sanguinem meum, donec videam quid Euphrosynæ filiae meae contigerit. Hæc et his similia Paphnutio prosequente, elevaverunt omnes qui aderant voces, et flebant, ita ut omnis civitas lamentaretur eam.

CAP. X. — Non sufferens autem Paphnutius, nec inveniens consolationem, perrexit ad memoratum senem, de quo supra diximus, ac procedens ad pedes ejus, dixit : Peto ne cesses **366** orare, ut inveniat labor orationum tuarum ; nescio enim quid acciderit filiae meae. Audiens autem venerabilis senex, contristatus est valde, et jussit ad se omnes fratres venire, et dixit eis : Ostendite charitatem, fratres ; postulemus a Domino ut dignetur nobis ostendere quid factum sit de filia amici nostri Paphnutii. Et jejunantes omnes, et orantes, et tota hebdomada nihil eis revelatum est de Euphrosyna, sicut solebat, quando aliunde rogabant Deum. Oratio enim Euphrosynæ erat ad Deum die noctuque, ne manifestam eam faceret in vita sua Deus. Cum autem nec seni neque alicui fratri revelatum esset, cœpit consolari eum abbas : Noli deficere, fili, a disciplina Domini, quia quem diligit Dominus corripit (*Prov. III*). Et hoc scias, quia sine voluntate Dei unus passer non cadet in terra (*Lucæ XII*), quanto magis filia tua ? Absque nutu illius nihil provenit. Scio enim quia bonam partem sibi elegit, propterea de ea nihil nobis revelatum est. Scio enim, quod absit, si in malis operibus incidisset, nunquam Deus despexerat tantum laborem fratrum. Habeo fiduciam in Domino, quia in hac vita ostendat eam tibi Deus. Audiens hæc Paphnutius, recepit consolationem, gratias agens Deo, et orans quotidie, bonis operibus et eleemosynis intentus erat.

CAP. XI. — Post aliquantos vero dies visitabat monasterium, commendans se in orationibus fratrum. Una autem die veniens ad abbatem, projecit se ad pedes ejus, dicens : Ora pro me, Pater, quia non possum sufferre dolorem de filia mea, sed magis ac magis de die in diem renovatur et crescit vulnus meum, et tribulatur anima mea. Videns autem eum senex nimis afflictum, dicit ei : Vis colloquium habere cum uno fratre spirituali, qui venit de palatio Theodosii ? ignorans quod ipsa esset filia ejus. Dixit ei Paphnutius : Volo. Et vocavit abbas Agapitum, dixitque ei : Tolle Paphnutium et introcuc eum in cellam Smaragdi. Et introduxit eum in cellam Smaragdi, nihil ei antea innotescens. Cum autem vidisset subito patrem suum, cognoscens eum, tota lacrymis repleta est. Paphnutius autem sperabat ease compunctionem ; non enim cognovit eam, quia species vultus emarcuit præ nimia abstinentia, vigiliis et lacrymis. De cuculla autem operuit faciem suam, ne aliquo modo agnosceret eam. Facta autem oratione sederunt. Cœpit autem ei loqui de futuri regni beatitudine et gloria sempiterna, quomodo per humilitatem et castitatem, atque sanctam conversationem, per eleemosynam et charitatem, ad eam quis possit

pertingere. Et de contemptu sæculi, nec diligendos esse filios plus quam Deum, qui omnium exstitit factor. Apostolicam quoque scripturam interpretans, quomodo tribulatio patientiam operatur, patientia probationem (*Rom. v*). Videns vero patrem suum in gravi mœrore, compatiēbatur illi.

CAP. XII. — Sed timens ne agnosceretur, et impedimentum ei faceret, volens autem eum consolari, dixit ei : Crede mihi quod non despiciet te Deus. Et si in perditionem anima esset filiæ tuæ, manifestaret eam tibi Deus, ut nec illa a diabolo retenta inferret tibi et sibi luctum perpetuum. Sed credo in Deum, quia bonum consilium elegit sibi, sicut jam dixi, secundum vocem Evangelii, qua dicitur : Qui diligit patrem aut matrem super me, non est me dignus (*Matth. x*); et, Si quis non abrenuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus (*Lucæ xiv*). Potens est autem Deus, et in hoc sæculo manifestare eam tibi. Sine jam, sine; quid temetipsum interficis contristando? Sed age gratias, Deo nihil desperans. Nam Agapitus magister meus, multoties nimis tristis dicebat mihi : Quia venit quidam nomine Paphnutius operibus bonis intentus, qui filiam suam tanquam mortuam luget, nesciens quid ei acciderit, et nimia lamentatione affligitur : maxime quia unica erat illi, et cum lacrymis projecit se ad pedes abbatis, ut per ejus orationes et omnium fratrum Deus patefaceret. Ita et tu roga Deum propter eam, et ego, quamvis indignus et malorum meorum conscius, sæpius deprecatus Dominum, ut dignetur dare tibi sufferentiam et longanimitatem, et quod expedit adimpleat tam de te quam de filia tua. Propter hoc et frequenter te videre volui, et colloqui tecum, ut aliquam consolationem per me humilem forsitan invenires. Ut autem non agnosceretur per multa colloquia, dixit ad Paphnutium : Vale, domine mi. Et dum recedere vellet Paphnutius, anima illius compatiēbatur illi, facies ejus pallescit, et replebatur lacrymis. Præ nimio autem jejunio et diurna inedia sanguinem vomebat. Multum igitur confortatus Paphnutius in admonitione ejus, discessit ab ea. Et veniens ad abbatem, dixit : Ædificata est anima mea de illo fratre, et ita sum lætus effectus in gratia Dei ex consolatione ejus, tanquam invenissem filiam meam. Commendans se in orationibus abbatis et omnium fratrum, reversus est in domum suam, magnificans Deum.

CAP. XIII. — Complens autem Smaragdus in cella solitaria triginta et octo annos, incidit in infirmitate, qua et mortuus est. Quadam 367 vero die secundum consuetudinem venit Paphnutius invisere monasterium, et post orationem et salutationem fratrum dixit seni : Si jubes, Pater, mitte me Smaragdum videre, quia valde desiderat eum anima mea. Vocatoque Agapito præcepit ei ducere Paphnutium ad visitandum Smaragdum. Introiens Paphnutius in cellam ubi æger jacebat, cœpit eum osculari lacrymans. et dicens : Heu me! ubi sunt promissiones tuæ, ubi verba dulcia, quod mihi futuram videndam oculis

meis promittebas filiam meam? Ecce non solum illam non videbo, sed tu, in quo consolationem modicam habebam, derelinques nos. Heu me! quis jam consolabitur senectutem meam? Ad quem ibo, quis mei adjutor erit? Duplex malum quod lugeo : triginta et octo anni sunt quod perdidisti filiam meam, nihil mihi de ea revelatum est, quod die nocteque orabam, nec similem illius inveni, detinet me incomparabilis dolor. Quid sperem amodo? ubi consolationem inveniam? jam descendam lugens in infernum. Videns autem eum Smaragdus vehementer plorantem, et nullam consolationem accipientem, ait ad eum : Quid turbaris et temetipsum interficis? Nunquid invalida est manus Domini, aut quidquam est Deo difficile? Jam pone finem tristitiæ. Recordare quomodo patriarchæ Jacob manifestaverit Deus Joseph, quem quasi mortuum lugebat (*Gen. xlvj*). Sed obsecro te ut per tres dies me non deseras neque derelinquas. Hæsitans autem Paphnutius intra semetipsum per triduum, dicens : Forsitan ei Deus revelaverit de me. Tertio autem die dixit ad Smaragdum : Expectavi sicut rogasti, domine mi frater, et non discessi alicubi per tres continuos dies.

CAP. XIV. — Cognoscens autem Smaragdus, qui et Euphrosyna, quia instabat dies dormitionis ejus, vocavit Paphnutium, et dixit ad eum : Quia omnipotens Deus bene disposuit meam miseriam, et adimplevit desiderium meum, quod ad finem usque viriliter certando perduxi, non mea virtute, sed ejus adjutorio, qui me custodivit ab insidiis inimici: peracto cursu superest mihi corona justitiæ. Nolo autem te jam esse sollicitum pro filia tua Euphrosyna, ego enim sum illa misera, et tu es pater meus. Ecce jam vidisti, et satisfactum est tibi, sed nemo hoc sciat, et non permittas ab alio corpus meum nudari et lavari, sed a temetipso hoc facias. Et quia promisi abbati habere multas possessiones, et si potuissem sustinere et perdurare in loco isto, adducerem eas hic. imple ergo quod promisi, quia venerabilis est locus iste, et ora pro me. Hæc dicens tradidit spiritum Kalendis Januarii.

CAP. XV. — Dum audisset talia verba Paphnutius, et vidisset quia obdormivit, commota sunt viscera ejus, ceciditque in terram, et factus est velut mortuus. Accurrens autem Agapitus, videns quoque quia defunctus esset Smaragdus, et Paphnutium jacentem in terra semivivum, jactavit in faciem ejus aquam (6), et elevavit eum dicens : Quid habes, domine mi Paphnuti? Ait autem Paphnutius : Dimitte me ut hic moriar, vidi enim mirabilia hodie. Surgens autem irrui in faciem ejus, multitudinem lacrymarum infundens, clamabat dicens : Heu me! filia mea dulcissima, quare ante non manifestasti mihi ut ego quoque tecum mœrerer spontanea voluntate? Væ mihi! quomodo latuisti? quomodo pertransisti insidias adversariorum, et nequitas spiritalis tenebrarum vitæ hujus, et introisti in vitam æternam?

CAP. XVI. — Hæc Agapitus audiens, et cognoscens tam mirabilem causam, stupefactus est, et currens

nuntiavit omnia abbati. Veniens autem abbas cecidit super eam, et ejulans dicebat: Euphrosyna sponsa Christi, et filia sanctorum, ne obliviscaris conservorum tuorum et hujus monasterii, sed ora pro nobis ad Dominum Jesum Christum, ut faciat nos viriliter certando pervenire ad portum salutis, et portionem habere secum et cum sanctis suis. Et jussit ut congregarentur omnes fratres, ut cum honore debito sanctum corpus illius sepulturæ traderetur. Dum autem congregati adessent, et vidissent tam stupendum miraculum glorificabant Deum, qui etiam in femineo sexu fragili tanta miracula operatur. Quidam autem frater unum habens oculum, osculatus est vultum ejus cum lacrymis, statimque ut eam tetigit, oculus ei restitutus est. Et videntes omnes fratres qui aderant hoc quod factum est. benedixerunt

A Deum, gratias agentes et ejus sunt omnia que bona sunt. Multumque confortati et ædificati, sepelierunt eam in monumento patrum. Pater vero ejus omnia que habuit, in ecclesia et xenodochio et monasterio offerens, conversus est in eodem monasterio, et plurimam partem substantiæ suæ ibidem offerens in eadem cella ibidem demoratus est, in eodem psaltheo (7) dormiens in quo Euphrosyna.

Vixit autem Paphnutius in sancto proposito annos decem, et emigravit ad Dominum: juxta filiam suam sepelierunt eum glorificans Deum abbas cum omni congregatione. Dies autem migrationis eoruni ad Dominum celebratur in eodem monasterio usque in præsentem diem, glorificantes Deum Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, cui est honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen.

ROSWEYDI NOTATIO.

(1) *Euphrosynæ.*] Martyrologium Romanum, 4 Januarii: « Alexandriæ depositio sanctæ Euphrosynæ virginis, quæ in monasterio virtute abstinentiæ et miraculis claruit. » Menologium Græcorum, 25 Septembris: « Natalis sanctæ matris nostræ Euphrosynæ, beati Paphnutii Ægyptii filiæ. » Menæa, 25 Septembris versibus iambis Vitam breviter exprimit.

Galesinius, notat. ad Martyrol., ait hanc etiam ab aliis dictam *Euphrasiam*, ejusque mentionem esse apud Damascenum in extremo tertio libro de Imaginibus. Recte quidem *Euphrasie* seu *Euphrasie* apud Damascenum mentio, sed non *Euphrosynæ*, quæ ab illa diversa est. Dies autem natalis *Euphrasie* occurrit 13 Martii. Vide hic paulo ante in *Euphrasie*.

Euphrosynæ Vitam habes per Metaphrastem apud Lipsianum, tomo VI, et Surium, tom. I. Hæc quam damus hæcenus inter Vitas Patrum fuit circumlata. Comparavimus eam cum veteribus editionibus et Ms.

(2) *Paphnutius.*] Menologium Græcorum, 25 Septemb. « Eodem die commemoratio beati Paphnutii, patris *Euphrosynæ*. » In Menæis eodem die de eodem.

(3) *Prochia.*] Vita hic variorum librorum lectio. Pleraque editiones habent *topchia*, inopitissime. In manuscripto Audomarensi erat *topchia*. Indubie per transponendum legendumque *prochia*, *πρωχία*, id est *pauperum domus*. Solent subinde Latini auctores Græcis vocabulis uti, cum Latine versio commoda non occurrat.

(4) *Hierocomia.*] Ita Ms. Bertinianus. Prima editio, *ierocomia*, quod ortum ex scriptione *ierocomin*. Intellego *hierocomia*, ubi curantur, qui sacre verbo, *aspiciunt*, laborant.

(5) *Tunicam schematis.*] *Σχῆμα* Græcis monachi habitus. Vide Onomasticon.

(6) *Traxit in faciem ejus aquam.*] Ita olim exanimatis frigidæ addendi solita. Supra, Vita *Euphrasie*, cap. 22 « aquam in faciem ejus misit. »

(7) *In eodem psaltheo.*] Ms. Bertinianus: *in eadem psalthea*. Edidit, in eodem strata. Recta lectio *psaltheum*, id est *cellula*, ut jam sæpe dictum. Vide Onomasticon.

OCTOBRIS XXIX.

VITA

SANCTÆ MARIÆ MERETRICIS (1),

NEPTIS ABRAHÆ EREMITÆ.

AUCTORE SANCTO EPHRÆM ARCHIDIACONO,

INTERPRETE ANONYMO.

Hæc est pars Vitæ sancti Abrahamæ, quæ habetur supra, col. 281.

CAPUT PRIMUM. — Volo autem, dilectissimi, imitati vestræ etiam aliud admirandum negotium, quod in senectute sua vir beatus gessit, enarrare. Est enim sapientibus ac spiritalibus viris plenum ædificationis, nec non humilitatis atque compunctionis exemplum. Res vero gesta hujuscemodi est:

CAP. II. — Habuit vir beatus Abraham carnis propinquitatem germanam: quo defuncto, unica filia ejus annorum septem relinquitur. Quam cum paren-

tibus orbatam noti amicique patris ejus vidissent, patruo ejus sine mora produciunt. Cumque eam senior cerneret, in cella sua exteriori jubet includi. Erat autem in medio utriusque cellulæ fenestra permodica, per quam docebat eam psalterium aliasque scripturas, et cum eo 369 in laudibus Domini vigilabat, et psalmos nihilominus concinabat, atque in omni abstinentia æmulari suum patruum nitebatur. Alacriter quoque in arrepto instituto proficiens,